

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 15 september 2011

MEDITATIE

De Heere is goed

Als Jeremia deze woorden uitspreekt, dan zit hij op de puinhopen van Jeruzalem. Juda, het tweestammenrijk is in ballingschap weggevoerd als werkers van het kwaad. Ze zijn gevallen in die jammerstaat waarin ze nu hulpeloos moeten sterven. Alleen de allerarmsten zijn achter gebleven op de rokende puinhopen van Jeruzalem. Onder hen is ook Jeremia.

Daar is het dat hij de Klaagliederen schrijft. Het is een persoonlijke klacht die hij in het derde hoofdstuk neerschrijft. "Ik ben de man die ellende gezien heeft door de roede Zijner verbolgenheid", schrijft Jeremia. Hij zegt zelfs: "Mijn sterkte is vergaan en mijn hoop van den HEERE". Maar dan die wonderlijke ommakeer. De Heere komt over in zijn ziel en doet de hoop herleven naar Zijn gebod. Als zijn ziel zich in hem nederbuikt, mag hij er aan gedenken en wordt de hoop herboren. Want de Heere is zijn deel, daarom zal hij hopen. Dat is ook de reden dat Jeremia mag getuigen: De HEERE is goed. Hoe dat mogelijk is? Zie eens naar de naam:

**De HEERE is goed dengen
die Hem verwachten, der
ziele die Hem zoekt.**

Klaagliederen 3:25

HEERE, Verbondsgod. Hij Die trouwe houdt en eeuwig leeft en nooit laat varen de werken Zijner handen. Dat is dus mogelijk, allereerst vanuit het eeuwige welbehagen Gods waarin Hij Zich een volk ten leven verkoren heeft. Hoe het mogelijk is dat de Heere goed is? Dat kan alleen in Christus. Immers, in Adam hebben we God de rug toegekeerd en zoveel kwaad voor goed vergolden. Naar recht zou de Heere nooit meer goed voor een zondaar kunnen zijn. Maar o wonder, in de tweede Adam, Christus, is het, dat de Heere Zijn goedheid over verloren zondaren kan uitstrekken. Daartoe heeft de Zoon Zijner eeuwige liefde Zich in de stilte der nooit begonnen eeuwigheid aangeboden. Daartoe heeft Hij Zich vernietigd en vernederd tot de dood des kruises. De betaling

van al het kwaad Zijns volks heeft Hij moeten geven. Daar ligt het geheim dat God goed is voor slechte mensen. Hoe dat geleerd wordt? Dan leert de Heere Hem verwachten en Hem zoeken, getuigt Jeremia. Hem verwachten, dat wil ook zeggen: op Hem wachten. Wachten op de Heere meer dan de wachters op de morgen. De morgen, ach wanneer. Daar is dus een levende klacht geboren. Door de levendmakende bediening des Geestes leert de Heere de Kerk op de puinhopen van het leven te zitten. Als een Job, als een Jeremia. Om daar te leren: ik heb tegen U o Heere, zwaar en menigmaal misdreven. O, welk een smart geeft dat de ziel: tegen een goeddoend God zoveel kwaad bedreven. En nu Gods gramschap dubbel waardig te zijn.

Toch wordt er in het hart derzulken een verwachten geboren. Naar mate dat de Heere door Woord en Geest licht geeft in eigen onwaardigheid, maar ook op de weg der ontkoming, naar die mate wordt het wachten op en verwachten van de Heere geboren. Ja, het zoeken van de Heere. Dat spreekt van een levend gemis. God kwijt en Hem niet te kunnen missen door de liefde. Daar ligt het geheim van het wachtende leven. Immers, ieder van Gods kinderen krijgt een wachtenstijd. Een tijd van uitzien naar en wachten op de Heere. Een tijd, waarin het kan lijken alsof de Heere op Zich doet wachten. Alsof Hij doof is en hen niet hoort. Toch, zo wil de Heere Zijn volk oefenen in het volhardend wachten op en zoeken van de Heere. Hem te zoeken in het gewaad van Zijn Woord. Hem te zoeken in de binnenkamer, in de afzondering waar Zijn aangezicht gezocht mag worden in gebed. Zo laat de Heere zich vinden. En welk een wonder als Hij overkomt door Woord en Geest. Als ervaren mag worden: de HEERE is goed. Niet dankzij mijn trouw, maar ondanks mijn ontrouw. Waar het verwachende en zoekende leven vaak niet in oefening is. Hij houdt getrouw Zijn Woord. Hij laat niet varen wat Zijn Hand begon. Hij betoont Zijn

Inhoud

89e jaargang

Nr. 49

- 1 De Heere is goed
- 2 Wat is het geweten? (1)
- 3 Wat is uw naam?:
De namen van Gods kinderen (35)
- 4 Leven en werk van ds. M. Heerschap
(1911-1993) (1)
- 5 Even maar...
- 6 Geloofd zij God met diepst ontzag...
- 7 John Owen over de groei in de heiliging (6)
- 7 Boekennieuws
- 8 Kerknieuws
- 11 Berichten
- 12 Kerkdiensten

welbehagen aan hen die nederig naar Hem vragen. Zo te mogen ervaren: de Heere is goed, alleen in de Zoon Zijner liefde, Christus. Goed omdat Hij de schuld Zijns volks uit Zijn boek heeft gedaan. Om met Asaf te mogen leren:

*Ja waarlijk, God is Isrel goed,
Voor hen die rein zijn van gemoed;
Hoe donker ooit Gods weg moog'wezen;
Hij ziet in gunst op die Hem vrezen.*

's-Gravenpolder, ds. E. Hakvoort

1

Wat is het geweten?

Vooraf

In zes artikelen willen we nadenken over ons geweten. In de eerste drie artikelen wordt ingegaan op wat de Bijbel zegt over het geweten en wat de oorsprong is van het geweten. Het vierde artikel heeft als titel 'Devaluatie van geweten tot gevoel'. Daarin wordt aangetoond welke grote gevolgen het heeft in onze tijd als - voor ons oordeel over wat wel en niet goed is - het geweten bijna hetzelfde is geworden als het gevoel. In het vijfde en zesde artikel worden enige aanzetten gegeven hoe op een Bijbels verantwoorde manier gewetensvorming inhoud gegeven moet worden.

Sinds de stormachtige opkomst en invloed van de moderne en sociale media klinkt allerwege steeds luider de oproep dat voor het omgaan met deze media de sleutel ligt bij de gewetensvorming van onze jonge en helaas ook veel oudere mensen.

In het algemeen zal iedereen het met deze constatering eens zijn. Maar om over gewetensvorming na te denken is allereerst nodig dat we precies weten wat het geweten nu eigenlijk is. Ook is heel belangrijk om na te gaan wat de Bijbel zegt over wat het geweten is. En als we op deze vragen antwoord hebben, komt de volgende vraag: hoe wordt het geweten op een Bijbels verantwoorde manier wijze gevormd? Deze vragen hebben mij al enige tijd intensief bezig gehouden. Hetgeen ik aan materiaal heb verzameld, heeft me doen besluiten om een boek uit te geven over dit onderwerp. Het draagt de titel "Naar eer en ge-

weten" en komt in het najaar uit. Ik heb de keuze gemaakt om in dit boek vooral in te gaan op wat de Bijbel ons schrijft over het geweten. Pas als duidelijk is wat Gods Woord zegt over het geweten, kan de vraag over wat goede gewetensvorming is beantwoord worden.

Het ligt in de bedoeling dat over gewetensvorming D.V. volgend jaar bij dezelfde uitgever ook een boek zal uitkomen, waaraan meerdere scribenten zullen meewerken.

Deze serie artikelen voor ons kerkelijk weekblad heb ik geschreven om, vanwege het grote belang van deze onderwerpen, hiervoor aandacht te vragen en bezinning op gang te brengen over wat Gods Woord ons zegt over het geweten en wat in dat licht gewetensvorming inhoudt.

Bezinning hard nodig

Aandacht voor het geweten en hoe het functioneert, is van groot belang voor het geestelijk welzijn van onze jeugd. Het geweten is immers een overblijfsel in de mens die hem herinnert aan zijn Schepper en Wetgever. Het geweten functioneert pas goed als in het geweten de Heere aan het Woord komt en als Zijn wet het richtsnoer wordt van ons handelen.

Juist het geweten -en niet zozeer het gevoel of het verstand- is de ingang en de plaats die de Heere wil gebruiken om Zich te openbaren en de mens ervan te doordringen dat hij een eeuwigheidsschepsel is. Ons geweten brengt ons voor Gods aangezicht en als het spreekt en niet het zwijgen is opgelegd, stemt het Gods wet toe als rechtvaardig, heilig en goed.

Voor gewetensvorming is daarom nodig dat het geweten zich allereerst behoort te richten op de Heere en Zijn heilige wet.

De tijd waarin we leven en de tijdgeest die onze jonge mensen dagelijks inademen wil ons doen geloven dat de Heere afwezig is in de dagelijkse werkelijkheid.

Om staande te blijven en niet meegezogen te worden in de verleidingen van de god-loze cultuur van onze dagen, is een sprekend geweten één van de belangrijkste wapenen die we onze jeugd kunnen aanreiken. In een sprekend geweten is er nog een besef van Gods alwetendheid en alomtegenwoordigheid en klinkt Gods oordeel nog door over wat goed en kwaad is in Zijn heilige ogen.

Het geweten als algemeen menselijke ervaring

Iedereen weet bij ervaring wat het geweten is. Kinderen begrijpen direct wat je bedoelt als je spreekt over 'het stemmetje van binnen'. Onder woorden brengen wat nu precies het geweten is, is echter niet eens zo eenvoudig.

Is het geweten een afzonderlijk, apart vermogen in de mens? Of is het slechts een werkzaamheid van één van onze menselijke vermogens, zoals ons gevoel of verstand?

Ons woord 'geweten' is afgeleid van het Latijnse woord '*conscientia*'. Dat betekent letterlijk: 'mede-weten'. Zoals in 'gezusters en gebroeders', samen zusters en samen broeders, dit taalkundig ook duidelijk is. De vraag is echter met wie, of met wat we samen-weten.

Het woord geweten is op zichzelf een neutraal woord, maar het heeft gaandeweg een zedelijke betekenis gekregen, omdat we via ons geweten beoordelen of iets goed of fout is. Reeds de Romeinen beschouwden het geweten als een zedelijke macht in het leven.

Een bekend Romeins spreekwoord luidt: '*conscientia mille testes*'. Dat betekent: het geweten is meer dan duizend getuigen. Is dat niet veelzeggend?

Ons geweten klaagt ons aan, of juist niet. Het geweten gaat altijd, sprekend of zwijgend, met ons mee. Het zegt ons dat iets goed of fout is. Hoe diep een mens ook kan zinken, de stem van het geweten laat zich altijd nog horen, hoe zwak ook.

Ieder mens weet enigszins dat goed en kwaad, waar en onwaar, recht en onrecht niet hetzelfde is.

De mens kan denken, willen en voelen ondanks onze diepe val. Het geweten gaat echter boven die vermogens uit, het heeft er gezag over en legt de maatstaf aan van wat we *mogen* den-

ken, willen en voelen.

Het geweten is wat we noemen *reactief*: het reageert op onze daden en spreekt er een oordeel van goed of fout over uit.

Het geweten en de norm

Ons geweten is van onszelf. Het is heel individueel bepaald, maar het staat tegelijk tegenover ons en handhaaft een orde die de mens niet zomaar straffeloos opzij kan zetten.

Van Dale, het Groot Woordenboek van de Nederlandse taal, geeft als definitie van het geweten het volgende aan: *'Het innerlijk besef van goed en kwaad, de gezamenlijke al of niet bewuste voorstellingen en begrippen, waarnaar de mens de zedelijke waarde van eigen handelen beoordeelt, het bewustzijn van plicht, in zoverre het zich zelfs tegenover natuurlijke wensen en begeerten stelt'*.

In deze definitie komt duidelijk naar voren en wordt erkend dat ieder mens een innerlijk besef van goed en kwaad heeft waarmee hij zijn eigen handelen beoordeelt. In deze definitie blijft echter onbeantwoord naar welke norm iemand in zijn geweten iets als goed of kwaad beoordeelt. En dat is juist heel cruciaal want anders is niemand op zijn geweten aanspreekbaar. Als het geweten een afweging maakt over wat goed of kwaad is, dan moet er een regel of een norm zijn om die afweging te kunnen maken. Zoals in het verkeer duidelijke verkeersregels nodig zijn om te zorgen dat verkeersdeelnemers zich netjes gedragen en goed of fout gedrag vaststellen, zo heeft het geweten een norm van buiten nodig waarop het zijn oordeel baseert.

Geweten door opvoeding en omgeving?

Het geweten, zo zeggen psychologie en opvoedkunde, is een product van de ge- en verboden van de ouders. De ouders leren kinderen wat goed en kwaad is. Als een kind maar vaak genoeg hoort wat goed en fout is, wat het wel en niet mag, dan gaat het kind het oordeel van de ouder in zichzelf opnemen. Het gaat naar dat oordeel handelen, ook zonder de aanwezigheid van de ouder. Een kind kan dat oordeel afzwakken of versterken.

Hoe het geweten wordt gevormd, daarbij spelen allerlei omstandigheden een rol. Immers, het maakt een groot verschil of een kind opgevoed wordt door strenge ouders die het kind heel vaak en heftig corrigeren. Of dat een kind wordt opgevoed door

WAT IS UW NAAM?

35

Medeburgers

'Zo zijt gij dan niet meer vreemdelingen en bijwoners, maar medeburgers der heiligen en huisgenoten Gods.'

Efeze 2:19

In Christus Jezus is er een eenheid tussen de jood en heiden. Deze eenheid wordt hier beschreven met drie beelden: 'de inwoners van een stad, de leden van een huisgezin en de samenstelling van een gebouw'. De naam burgers heeft betrekking op het eerste beeld, namelijk de inwoners van een stad.

De apostel noemt Gods kinderen "burgers". Deze naam betreft niet alleen de godvrezende Joden, maar ook de bekeerde heidenen. Het is de naam voor allen die in Christus mogen zijn. Alleen in Hem liggen de burgerrechten voor Zijn Kerk. Christus heeft de middelmuur des afscheidsel gebroken. De ceremoniële wet is door Hem vervuld. Ook degenen die eerst verre waren, worden nu in Hem onder deze burgers gerekend.

Aan welke stad moeten we in dit beeld denken? De kanttekenaar schrijft: 'nl. van dit geestelijke Jeruzalem'. Er is een aards Jeruzalem. Deze prachtige stad heeft duizenden inwoners. Er is ook een geestelijk Jeruzalem. Daarvan was het aards Jeruzalem slechts een voorbeeld. Dit beeld komen we ook tegen in Psalm 87. Door geestelijke geboorte wordt men tot de inwoners van die stad gerekend. Filistijnen, Tyriërs en Moren worden in die Godsstad voortgebracht. Wat is het grote genade om bij die geestelijke burgers geteld te mogen worden. Het aardse Jeruzalem is meerdere keren verwoest. Voor die burgerij houdt het burgerschap op met de dood. Maar deze geestelijke stad vindt straks de voltooiing in het Nieuwe Jeruzalem. 'Dan zullen daar de blijde zangers staan'. Voluit luidt de naam: medeburgers. Wie zijn de andere burgers? Velen verkregen reeds het burgerschap. Ze zijn al toegebracht als de middelmuur gebroken wordt. Paulus noemt hen 'de heiligen'. Met deze heiligen bedoelt hij Gods kinderen van het Oude Testament. Zacharia heeft in de nachtgezichten reeds de Man met het Meetsnoer gezien. Jeruzalem zal dorpsgewijze bewoond worden. Ook nu is het volle getal nog niet bereikt. Zoeken wij die stad, die fundamenten heeft?

De naam 'burgers' vormt een tegenstelling met de naam 'vreemdelingen en bijwoners'. Vreemdelingen zijn degenen die niet tot de burgers van een land behoren. Zij zijn misschien wel binnen de poort, maar hebben een andere nationaliteit. En bijwoners zijn mensen die zich wel blijvend als vreemdeling in een ander land hebben gevestigd, maar die daar toch een aparte positie innemen. Ten diepste horen ze er niet bij. Denk maar aan de Israëlieten in Egypte ten tijde van Jozef. De geschiedenis heeft duidelijk bewezen dat zij niet bij Egypteland hoorden, hoewel zij er zovele jaren hebben gewoond. Ligt in deze namen niet een ernstige waarschuwing voor ons? Als we zonder Christus zijn, dan zijn we 'vervreemd van het burgerschap Israëls, en vreemdelingen van de verbonden der belofte, geen hoop hebbende, en zonder God in de wereld'. Maar als we in Christus zijn mag Paulus zeggen: 'Maar nu in Christus Jezus, zijt gij, die eertijds verre waart, nabij geworden door het bloed van Christus'.

*Sion, loof met dankb're stem, God, uw HEER, Die eeuwig leeft,
En het schoon Jeruzalem, Door Zijn woning luister geeft;
Loof Hem voor uw heilrijk lot; Loof al juichend uwen God!*

Nunspeet, ds. A. Schot

juist heel gemakkelijke en gemakzuchtige ouders, die hun kinderen nauwelijks corrigeren.

Bij de vraag wat het geweten nu precies is, komen velen niet veel verder dan het antwoord dat de psychologie en opvoedkunde aanreikt: het geweten wordt gevormd doordat het kind de ge- en verboden van de ouders in zich opneemt.

Is het geweten echter alleen een product van buitenaf, zoals de menswetenschappen ons willen doen geloven? De menswetenschappen proberen wel uit te leggen *hoe* het geweten wordt gevormd en waarom het heel

verschillend kan functioneren. De vraag welke norm het geweten aanlegt om te oordelen, wordt vanuit de menswetenschappen niet beantwoord.

Om te begrijpen wat het geweten is, hoe het werkt in ieder mens en op welke norm van goed en kwaad het dingen moet beoordelen, moeten we daarom vooral nagaan wat Gods Woord ons aanreikt aan gegevens over het geweten. Daarop willen we in het volgende artikel nader ingaan.

(wordt vervolgd)

Rijssen,

ds. A. Schreuder

ren vloekte. Maar als een donderslag uit een heldere hemel hoorde hij toen: 'Zo waakt dan, want gij weet de dag niet, noch de ure, in dewelke de Zoon des mensen komen zal'. Hij kreeg de schuldbrief thuis. Zonde en schuld werden voor ogen gesteld, maar hij kreeg ook een verborgen leven aan de troon der genade. Hij kwam ook in aanraking met Gods volk. Kortom, zijn leven veranderde radicaal.

Juist toen hij zo in zijn ongeluk liep, verhuisde het gezin Heerschap naar Dirksland en daar bracht de Heere de zondaar tot het middel. Thijs kwam terecht onder de prediking van ds. A. de Blois, de predikant die op dat moment de Gereformeerde Gemeente van Dirksland diende. Op het laatste bankje zat de jonge Thijs Heerschap als de ongelukkigste van alle mensen. Hij begreep niet veel van de prediking, maar mocht ervaren dat hier de waarheid gesproken werd. Na de dienst riep hij uit: 'Dit is de waarheid en dat mis ik'.

Een rusteloze tijd van zoeken en vragen volgde. Later preekte hij: 'Weet u wat dat volk leert? Als ze naar Jezus zoeken en Jezus begeren, dan zijn ze van God gezocht en van God gevonden. God heeft hen éérs opgezocht. Ze komen met de oprechte belijdenis en betuigen van harte, dat ze uit en van zichzelf nooit en nimmer naar God gevraagd zouden hebben. God heeft omgezien naar een volk, dat naar Hem niet vraagt en naar hem niet zoekt, zoals Hij Zelf in Zijn Woord zegt' (uit een preek over Maleachi 3:1).

Vanaf die tijd mocht Thijs in het gezin van vader Camphens komen en de preken, die daar op zondag naar gewoonte gelezen werden, mochten gezegend worden aan zijn hart.

Getrouwd

In 1932 trouwden Thijs en Nel. De voltrekking van het huwelijk vond plaats in de gemeente van Naaldwijk. Daar had Thijs werk gevonden in de tuinbouw en daar ook vonden zij een huis. Nadat ze enkele jaren trouw hadden meegeleefd was het hun begerde om zich kerkelijk aan te sluiten en om belijdenis des geloofs af te leggen. Een en ander gebeurde in 's-Gravenzande, waar in 1936 een afdeling was ontstaan van de Gereformeerde Gemeente van Den Haag. De afdeling kwam voort uit onvrede met de prediking in de Christelijke Gereformeerde Kerk te 's-Gravenzande. De prediking van met name ds. P. Honkoop, die zich in 1933 verbonden had aan de

1

Leven en werk van ds. M. Heerschap (1911-1993)

In de buurtschap Oostdijk, gelegen in de golvende duinen van Ouddorp op het eiland Goeree-Overflakkee, zag op 24 september 1911 Matthijs Heerschap het levenslicht. Omdat het 100 jaar geleden is dat de latere ds.

M. Heerschap geboren werd, willen we in enkele afleveringen aandacht besteden aan het leven en aan de prediking van deze geliefde predikant. Uit zijn nagelaten preken hopen we ook nog wat passages te citeren. Over zijn leven is overigens veel meer te vinden in de lezenswaardige biografie van ds. J. van Belzen, die in 1997 gepubliceerd werd onder de titel Gods kracht in zwakheid volbracht.

De ouders van Thijs Heerschap behoorden bij de Nederlandse Hervormde Kerk te Goedereede, maar van een kerkelijk meeleven was geen sprake. Zelfs bidden en danken voor en na het eten liet men na. Wel werd de kleine Thijs gedoopt. Dat gebeurde op oudejaarsdag 1911. Maar verder groeide hij op zonder enig besef van een God in de hemel Die alles bestuurt naar de raad van Zijn Goddelijke wil. Toen Thijs een jaar oud was, verhuisde het gezin naar Goedereede. Na enkele jaren lagere school kwam hij op 12-jarige leeftijd te werken in de landbouw. Ook ging hij wel met zijn vader en grootvader de zee op om te vissen.

Thijs was 17 jaar, toen hij verkering kreeg met Nel Camphens (1912-1993) uit Nieuwe-Tonge. Zij had godvrezende ouders en kwam dus uit een heel ander gezin dan Thijs. Haar vader las op zondag thuis een preek. Hij kon zich niet vinden in de bediening van het Woord zoals die in die dagen te horen was in Nieuwe-Tonge.

Dochter Nel mocht al op jonge leeftijd de Heere vrezende. Toch kon ze van Thijs, die op dat moment nog amper wist wat een Bijbel was, niet loskomen. Ze ontmoetten elkaar in het geheim. Maar haar vader kwam er toch achter en was verbolgen over de verhouding van zijn dochter met Thijs. Daarna hebben ze elkaar voor enige tijd losgelaten. Maar de Heere nam de genegenheid niet weg. En op een lieflijke wijze kwam de Heere over in het hart van Nel: 'Want deze is Mij een uitverkoren vat, om Mijn Naam te dragen voor de heidenen'. Met Thijs heeft ze over die woorden nooit gesproken. Pas later, toen hij zich geroepen wist tot het ambt, heeft zij hem daarvan verteld.

Vernieuwing

Het was in die tijd dat het de Heere behaagde Thijs te laten zien dat hij zonder God over de wereld ging. Op een zekere dag gebeurde het dat de paarden op het land niet meewerkten, waarop hij boos werd en de die-

gemeente in Den Haag, is voor Heerschap tot zegen geweest. Hij kreeg veel onderwijs. Ook op de voor hem onvergetelijke gezelschappen in de Residentie.

Als ze naar Jezus zoeken en Jezus begeren, dan zijn ze van God gezocht en van God gevonden. God heeft hen éérst opgezocht.

Onder een preek van ds. H. Ligtenberg sr. behaagde het de Heere om de Christus aan zijn ziel te openbaren als de geheel enige Weg. Die avond preekte ds. Ligtenberg uit Johannes 3:16: 'Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe'. Toen kon het ook voor Thijs Heerschap:

'Niet alleen voor anderen, maar ook voor mij'. Wat een wonder van genade! Toen hij later preekte over Simeons Lofzang (Lukas 2:25-30) zal hij zichzelf ook wel enigszins in Simeon herkend hebben: 'Simeon werd gedreven. Hij kon niet meer thuisblijven. Het werd nood. Hij werd gedreven door de Heilige Geest. Hij mocht steunen op Gods toezeggingen, op het Woord des Heeren. Simeon heeft het ondervonden dat hij niet beschaamd uitgekomen is. O, dat God het Zijn volk meer mocht leren om op Hem te steunen'.

In het ambt

Op de ledenvergadering van 19 januari 1939 werd Heerschap tot diaken gekozen van de afdeling te 's-Gravenzande. Na een jaar werd hij gekozen voor ouderling. Het ouderlingschap werd echter niet in 's-Gravenzande uitgeoefend, maar in de op 20 februari 1940 in Naaldwijk opgerichte afdeling van de gemeente van Den Haag.

Vijf jaar heeft hij de afdeling als ouderling gediend. In die jaren had hij regelmatig werkzaamheden met het ambt van herder en leraar. De tegenwerpingen waren echter vele. Als een Jona verzette hij zich.

Tot zijn grote verbazing was het ds. P. Honkoop, die, na een kerkdienst in de week, vastbesloten tegen hem zei: 'Volgende week is het dubbele kerkenraad van Den Haag en Naaldwijk, en dan verwachten we je!' Thijs Heerschap verloor de strijd. Het was ten slotte niet meer zijn zaak, maar het was Gods zaak. Nadat hij een attest gekregen had, werd hij in 1944 toegelaten tot de opleiding aan de Theologische School, samen met Chr. van Dam, Joh. Van Dijke, K. de Gier en W. de Wit. Voor het volgen van de lessen verhuisden ze toen naar Rotterdam-West.

(wordt vervolgd)

Dirksland,

ds. J. Schipper

Even maar...

Zeer overvloedige Fontein

Wie is de Heere? Welke voorstelling maken wij ons van de aanbiddelijke eeuwige God? In onze gedachten en gevoelens? Als ook ergens blijkt, dat het bedenken des vleses vijandschap is tegen God (Rom. 8:7), dan blijkt dat ook in ons Godsbeeld. We zijn er van nature zo ver vandaan, wat Guido de Bres kernachtig uitdrukt aan het einde van het eerste van zijn 37 geloofsartikelen (1561). Wanneer de 39-jarige reformator van de Nederlanden als tolk van de kerk der eeuwen de Schrift eerbiedig naspreekt: 'wij geloven allen met het hart en belijden met de mond...', dat de Heere 'een zeer overvloedige Fontein is van alle goed'. Dus niet alleen een 'Fontein van alle goed'. Dat zou al genoeg en waar zijn. Niet slechts een 'overvloedige Fontein', neen, een 'zéér overvloedige Fontein van alle goed'. Het hart is er vol van! Tegen alle verkeerdt denken en slecht denken in. Het kan niet te sterk benadrukt worden, dat er een overvloed is in

het 'enige, éénvoudige geestelijke Wezen, Hetwelk wij God noemen'. En wanneer we dat lezen, dan hebben we zo onze vragen en commentaren: maar hoe zit het dan met...? Hoe kan het dan dat? Dat klopt toch niet met...? Zelfs een kind van God kan net als Asaf op weg naar het heiligdom vol zitten met dit soort vragen.

Weet u wat uit deze vragen blijkt? Dat wij Hem niet kennen zoals Hij werkelijk is. Want als we Hem zouden kenen, zouden wij Hem ook zo liefhebben. Dan zouden wij Hem ook zo belijden, van ganser harte. Dat kan niet anders. Want de liefde denkt geen kwaad. Ons eerste geloofsartikel doet een poging om te verwoorden Wie de Heere is. Er worden negen deugden van Hem genoemd, één voor één volmaakt-heden. Lees ze maar eens rustig na en overdenk ze maar. De afdruk van deze - altijd en volmaakt positieve - eigenschappen zal leiden tot de hartebelijdenis: 'een zeer overvloedige Fontein van alle goed'. Want wij weten niet Wie *God*

is, maar wij weten ook niet wat *goed* is. Dat moet ons ook bekend gemaakt worden: goed is wat tot Gods eer is, wat in overeenstemming is met Zijn rechten en deugden, wat de Middelaar verheerlijkt, als Hij benodigd wordt. Goed in Gods ogen, goed in het licht van de eeuwigheid, goed in het belang van onze zaligheid. Wanneer we dat gaan leren, komen zoveel dingen in ons leven totaal anders te liggen. Dan achten wij dingen goed die we vroeger voor kwaad hielden en omgekeerd. Dan houden wij zaken niet meer voor kwaad, die juist ten goede, ja ten beste voor ons zijn.

Daarom - of we het gevoelen of niet, geloven of niet - het is en blijft aanbiddelijk waar: de Heere is 'een zeer overvloedige Fontein van alle goed'. Hij is het waard om zó gekend, bemind en gevreesd te worden. Want Hij is zoals Hij heet. In heel Zijn wezen en bestaan. Zegt u dat ons eerste geloofsartikel van 450 jaar geleden van ganser harte na?

Geloofd zij God met diepst ontzag....

Maandag 5 september jl. was het weer zo ver. Elk jaar op de eerste maandag van september, de jaarlijkse predikantenbijeenkomst aan de Boezem-singel. Vijftig in het zwart geklede mannen zetten met donkere stem in: 'Geloofd zij God met diepst ontzag. Hij overlaadt ons dag aan dag, met Zijne gunstbewijzen..' Want zo is het toch, wanneer je ongeveer vijftig medebroeders in de bediening mag ontmoeten. Om ons tijdens deze ontmoeting met elkaar over een bepaald onderwerp te bezinnen. Een groot voorrecht, wanneer je je als broeders van hetzelfde huis, zo verschillend in leeftijd, gaven en karakter zo met elkaar verbonden mag weten. Dat doet goed, heel goed. Dat geeft de Heere nog, ook in deze tijd. Ondanks alles wat ons veroordeelt en verdriet.

Het is gebruikelijk dat de langst dienende niet-emeritus-predikant de vergadering leidt. Dat is al enkele jaren ds. L. Blok. Met ds. C. Hogchem als secretaris/penningmeester naast hem. Er wordt aandacht besteed aan broeders die ziek zijn, zoals ds. C.J. Meeuse. Hem wordt een blijk van medeleven gezonden. Er wordt gedacht aan jubilerende ambtsbroeders zoals ds. M.J. van Gelder, ds. J.M. Kleppe en ds. J.W. Verweij, die in deze weken

herdenken dat ze veertig jaar mogen dienen. Vijf broeders die bericht van verandering hebben gezonden worden verontschuldigd.

Het samenzijn heeft geen enkele kerkrechtelijke status. Al sinds de dagen van ds. G.H. Kersten wordt deze samenkomst jaarlijks gehouden. Hij was daartoe de initiatiefnemer, wetend hoe belangrijk de onderlinge verhoudingen zijn als dienaren des Woords. Hij hechtte zoveel waarde aan collegialiteit, om niet te zeggen de band als 'broeders van hetzelfde huis'. Het is gelukkig te merken dat ook de jonge ambtsbroeders hechten aan deze jaarlijkse traditie. De beide kandidaten Baaijens en Visser zijn voor de eerste keer ook aanwezig.

Het thema waarvoor dit jaar gekozen is luidt: het gezin. Ds. D. de Wit neemt een meer theologisch-exegetische benadering voor zijn rekening. Ds. M. Golverdingen benadert het onderwerp aan de hand van de praktijk der godzaligheid van W. Teellinck (1579-1629) meer kerkhistorisch: de nadere reformatie van het gezin. Waarschijnlijk zult u later in De Saambinder van hun lezing in wat gewijzigde vorm kennis kunnen nemen. Er volgt een geanimeerde bespreking over dit actuele thema. Gezamenlijk wordt de

maaltijd gebruikt. Een wezenlijk onderdeel van ons samenzijn... Op deze manier is er voldoende ruimte voor de onderlinge ontmoeting. Rond acht uur wordt het geheel besloten. Afgesproken wordt op D.V. 3 september 2012 elkaar weer te ontmoeten. Met hierbij de dringende oproep aan allen om deze dag van drie tot acht uur in onze agenda te reserveren. Het is ten slotte maar één keer per jaar. Het onderwerp wordt nog nader overwogen door de voorbereidingscommissie.

Er wordt aan het eind nog opgemerkt om ter wille van de studenten de nodige soepelheid in de agenda te betrachten zodat zij hun preekvoorstellen in de gemeenten met voorrang kunnen houden. Ook wordt de vraag (opnieuw!) voorgelegd de afspraken voor preekbeurten voor het nieuwe kalenderjaar toch niet steeds vroeger te gaan maken. 1 september is in het verleden wel eens als mogelijke datum genoemd. We moeten toch ergens een grens trekken, anders wordt het grenzeloos....

De emerituspredikant ds. J.W. Verweij besluit met dankgebed dit goede samenzijn, nadat we met elkaar Psalm 133 hebben gezongen: 'Waar liefde woont...' Want zo is het!

v.a.

John Owen over de groei in de heiliging

Tot slot van de artikelen over 'de groei in de heiliging' luisteren we naar de antwoorden die Owen geeft in zijn boek Pneumatologia. Hoe moet het nu als gelovigen wel de plicht hebben om te groeien, maar ze merken niets van groei? Ze leven in ootmoed en oprecht voor God, maar kunnen niet opmerken dat ze toenemen in heiligheid. Kan er toch geestelijk leven zijn zonder groei?

Owen houdt eraan vast dat het een kenmerk is van het geestelijk leven dat er altijd sprake is van groei. Hoewel het volgens hem mogelijk is dat ze de groei niet gevoelen, toch zijn ze verplicht te geloven dat ze groeien. Ze moeten niet hun gevoel als maatstaf hebben. Ze groeien in het geloof, omdat God belooft heeft dat ze zullen groeien. God heeft aan de gelovigen onmiskenbaar duidelijk gemaakt dat Hij bij hen wil zijn en voor hen wil zorgen.

Owen wil hen op de belofte van God richten van de groei in de heiliging die God beloofd heeft. Daarna komt de innerlijke beleving pas als een maatstaf om de groei in de heiliging te meten. Die belofte van God, dat de gelovigen zullen groeien, zal zeker vervuld worden. Die vervulling hangt af van Gods trouw en niet van hun gevoelens ervan. Het is de plicht om de middelen tot groei van de heiligheid waar te nemen. Ze moeten geloven dat God in alles wat Hij eist, hen ook zal helpen, of ze het innerlijk gevoelen of niet.

Toch zit hier een probleem. Gelovigen worden geconfronteerd met de opdracht toe te nemen in heiliging, terwijl ze zelf niet ervaren dat ze groeien. Owen merkt op dat iemand die mag geloven dat hij bezig is toe te nemen in heiligheid terwijl hij het niet zo kan ervaren in zichzelf, beter en veiliger bezig is dan iemand die deze ervaring wel zo sterk ervaart. Iemand die voor zichzelf die sterke ervaring heeft dat hij groeit in heiliging, kan daar op den duur prat op gaan of zelfs zorgeloos worden. Het leven door het geloof is volgens hem beter dan het leven door het gevoel.

Hoe komt het toch dat Gods kinderen zo weinig de groei in zichzelf waarnemen? Owen geeft aan dat de groei niet gemakkelijk waar te nemen is. Daar is vlijt en wijsheid voor nodig. Zoals veel mensen niet echt de veroudering van hun leven merken, zo kunnen de gelovigen hun groei in de heiliging niet bemerken. Het kan ook zijn dat de strijd tegen verzoeking hen zo in

Het is de plicht om de middelen tot groei van de heiligheid waar te nemen. Ze moeten geloven dat God in alles wat Hij eist, hen ook zal helpen.

beslag neemt dat ze geen zicht hebben op de geestelijke groei.

Owen denkt dat de geringe groei in de heiligmaking voor het grootste deel te wijten is aan geestelijk verval onder Gods kinderen. Hij noemt dan dat ze geen naarstig gebruik maken van de middelen. Ze hebben de opdracht de zonde in hun leven te doden, maar ze bevinden zich vaak onder de macht van die zonde zodat die over hen heerst. Ook het nalatig zijn in het doen van goede werken en het leiden van een zorgeloos en wereldgezind leven van Gods kinderen kan ertoe

leiden dat er geen sprake is van groei, maar eerder van verval en teruggang. Het valt op dat Owen hier niet spreekt over de noodzakelijke toepassing en werking van Gods Geest. Het lijkt erop dat Owen in het spreken naar de tegenstanders van vrije genade de nadruk stevig legt op de onmisbaarheid van Gods Geest voor de groei in de heiliging. Dat was blijkbaar nodig om arminianen duidelijk te maken dat ze niet moesten denken dat de mens van zichzelf in staat is om een heilig leven voor God te leiden.

Daarnaast zien we dat Owen voor de gelovigen meer het accent legt op de opdracht tot heiliging. Tegen de arminianen geeft hij aan dat de groei altijd het werk is van de Geest van God en dat de mens daarvan volledig afhankelijk is. Tegen de gelovigen verandert hij van toon en benadrukt dat ze wel degelijk de opdracht hebben om te staan naar groei in de heiliging. Hij verwijt zelfs in felle bewoordingen de kinderen van God die ver van God afleven en zegt dat ze verplicht zijn te groeien in heiliging.

We vinden dan niet de nadruk op het initiatief dat God telkens moet nemen én neemt in het werk van de heiliging. De nadruk ligt hier op de verantwoordelijkheid die Gods kinderen hebben om trouw te leven en te wandelen naar Gods geboden.

Ik denk dat het tot nut van het geloofsleven is van de gelovigen om deze lessen in praktijk te brengen. Zo zal er meer glans van het leven van Gods kinderen uitgaan en, wat het belangrijkste is, zo komt God de eer toe in het zaligen van zondaren.

(slot)

Bodegraven,

drs. J.P. Proos

BOEKENNIEUWS

"Alving Plantinga, Zijn betekenis voor de Christelijke apologetie", dr. P. de Vries; uitg. De Groot Goudriaan, Utrecht; ISBN: 978 90 8865 202 8; 106 blz.; € 14,90

Het is nog niet eerder gebeurd dat de calvinistische filosoof en theoloog Alvin Plantinga in De Saambinder aan de orde komt. De reden ligt voor de hand: hij publiceert in Amerika moeilijke en soms dikke boeken. Het is een geleerde

heer, deze Plantinga. Hij is afgestudeerd aan Yale University, en dat is een van de beste universiteiten in Amerika. Daarnaast heeft hij in de loop van zijn leven verschillende eredocoraten gekregen.

Al met al genoeg redenen om aan het werk van Plantinga wat meer bekendheid te geven. Te meer daar ook in onze kring steeds meer aandacht komt voor de uitleg van het christelijk geloof naar mensen die daarbuiten staan.

We hebben het dan over apologetiek. Daaronder verstaan we: 'de verantwoording van onze geloofsovertuiging'. Die verantwoording kan op verschillende manieren afgelegd worden. We kunnen uitleggen wat ons drijft, heel persoonlijk zonder al te veel doordenking. Anderen nemen hun vertrekpunt in het aantonen dat de Bijbel toch gelijk heeft, door middel van opgravingen, en dergelijke. Weer anderen zoeken de uitleg naar anderen in heel logisch nadenken.

In die lijn beweegt Alvin Plantinga zich. Hij is daarin zo goed dat er zelfs een speciaal woord voor bestaat: in het Engels "Alvinize", wij zouden zeggen: "alvinizeren". Door middel van extreme tegenoverbeelden wil hij de discussie uitlokken en aan de gang houden.

Plantinga bestrijdt de gedachte dat de criteria voor waarheid alleen door de natuurwetenschap aangeleverd worden. Mensen komen niet alleen door meten tot weten. Ook zonder waarneming is een ware basisovertuiging mogelijk. Een voorbeeld van Plantinga: 'Wellicht weten we hoe het weer was op de dag van onze geboorte. Dat weten we door onze ouders. We aanvaarden hun informatie als waar, omdat zij betrouwbaar bleken te zijn'. Dit is een van manieren waarop Plantinga het natuurwetenschappelijk patent op waarheid probeert te doorbreken. Hij maakt duidelijk dat er meerdere criteria voor redelijkheid zijn.

Een sterke insteek, inderdaad. Maar daar ligt ook een zwakte in deze insteek. Immers, Paulus zegt dat alleen de geestelijke mens de geestelijke zaken begrijpt. De insteek die Plantinga voorstaat is om geestelijke zaken op een logische wijze aanvaardbaar te maken. Toch moeten we niet te snel deze aanpak verwerpen. Er kan heel veel goeds zitten in een goede verantwoording van onze geloofsovertuiging. We zijn redelijke, zedelijke schepselen. Mede omdat wij zo weinig apologetische bagage hebben, zijn onze jongeren verlegen in het gesprek over de hartzaken.

Daarom is het een goede zaak dat dit boekje geschreven is. Het kan ons helpen in het gesprek met de ander. Een goed boek dus, geschreven op niveau van aankomende studenten. Na een al-

gemene inleiding komen de apologetische deelonderwerpen aan de orde zoals het bestaan van God, weerlegging van Freud's stelling dat geloof projectie is en dergelijke.

Dr. De Vries sluit af met een min of meer kritische bespreking van de insteek van

Plantinga. Daarin wijst hij op een brede toepasbaarheid en op manco's. Het boek besluit met een woordenlijst. Van harte aanbevolen dus.

Gouda,

J.J. Grandia

KERKNIEUWS

■ BEROEPINGSWERK

BEROEPEN

Te Beekbergen:

ds. A. Vermeij te Nieuw-Beijerland;

Te Berkenwoude:

ds. D.W. Tuinier te Aagtekerke;

Te Opheusden en Veen:

ds. B.J. van Boven te De Valk-Wekerom;

Te Rijssen-West: ds. A. Schot te Nunspeet;

Te Tholen:

ds. W.J. Karels te Hardinxveld-Giessendam;

Te Zwijndrecht:

ds. C. Sonneveld te Lethbridge (Canada).

■ MEDEDELING CURATORIUM

Het Curatorium van onze Theologische School heeft in aansluiting op besprekingen op onze Generale Synode n.a.v. de notitie inzake het openbare karakter van de eredienst zich bezonnen en het volgende besloten.

Dit besluit betreft *het plaatsen van preken op de website van de gemeente*, zodat ze via internet door ieder en overal te beluisteren zijn. Een predikant heeft zelf de vrijheid hierover te beslissen. Hij heeft als auteur de juridische rechten en kan het verzoek van de kerkenraad tot het plaatsen van zijn preek op de site toestaan of weigeren.

Bij de broeders studenten, die onder verantwoordelijkheid van het curatorium en de docenten van de Theologische School propuneren, is dit anders. Er zijn verschillende argumenten te noemen tegen het breder verspreiden van deze preekvoorstellen. Ze worden in het kader van hun praktische toerusting gehouden binnen de beslotenheid van de plaatselijke gemeente. We verzoeken dan ook de kerkenraden ons besluit in praktijk te brengen en geen preken van studenten te plaatsen op de website. Tot welzijn, tot rust en bescherming van onze proponenten in de twee jaar van hun rondgaan in de gemeenten.

Het Curatorium heeft al eerder aangegeven dat de preken van studenten op

geluidsdragers mogen worden opgenomen en onder zieken e.a. in de eigen gemeente mogen worden verspreid. Dit beperkte en nuttige gebruik voor eigen gemeenteleden kan en mag voortgang vinden. Echter dit mag uitdrukkelijk niet voor commerciële doeleinden.

De Koning van de Kerk mocht door Zijn Geest de broeders studenten - als leerlingen van Christus - leiden in al de waarheid. Hij stelle ook hun propuneren tot heil van zondaren en tot eer van Zijn Naam.

Namens het Curatorium
van de Theologische School,
ds. J.J. van Eckevelde, *voorzitter*
ds. M. Karens, *secretaris*

■ LOGOPEDISTE GEVRAAGD

Voor de Theologische School wordt een logopedist(e) gevraagd. Het is de bedoeling dat elke student in de beginfase van de studie wordt gescreend op stemgebruik en taalbeheersing door een door het curatorium aan te wijzen logopedist(e) in het bijzijn van een der docenten. Op grond van deze screening brengt de logopedist(e) advies uit aan de rector van de school over een eventueel te volgen individueel traject.

Graag komen we in contact met een wat ervaren logopedist(e), belijdend lid van de Gereformeerde Gemeenten, die in staat is aan genoemde screening en eventueel vervolgetraject gestalte te geven.

Nadere informatie kan worden ingewonnen bij de rector van de Theologische School, ds. A. Moerkerken, tel. 010-4472388.

Belangstellenden kunnen hun schriftelijke reactie sturen naar ds. W. Silfhout, Ketsensezoom 58, 2902 LK Capelle aan den IJssel. Graag **uiterlijk 15 oktober a.s.**

■ 25-JARIG AMBTSJUBILEUM DS. G.J. VAN AALST

Op zaterdag 17 september hoopt onze

geliefde predikant, ds. G.J. van Aalst, te herdenken dat hij 25 jaar geleden door zijn schoonvader, wijlen ds. J. Baaijens, in de gemeente van Benthuizen werd bevestigd in het ambt van dienaar des Woords. Na zijn afscheid van deze gemeente mocht hij op 8 september 1992 de herdersstaf opnemen in de grote gemeente van Ridderkerk, waar hij opnieuw door zijn schoonvader mocht worden bevestigd. In de Ridderkerkse periode heeft ds. Van Aalst het docentschap aan onze Theologische School mogen aanvaarden, dat hij tot heden, naar de lust van zijn hart, nog mag voortzetten. In oktober 2002 wees de Heere Zijn knecht de weg naar Klaaswaal. De blijdschap in de kerkenraad en de gemeente was groot. Op 15 januari 2003 mocht ds. Van Aalst zich aan de gemeente verbinden met de woorden uit Jesaja 50:4-5. De bevestigingsdienst werd ook toen weer geleid door zijn schoonvader en wel met de woorden uit Jesaja 62:6-7.

De Heere is goed geweest voor Zijn knecht. Dat mocht en mag uit vele dingen blijken. 's Zondags doet de Heere ervaren dat Hij hem bedient. Er is in de ruim acht jaar een hechte band gegroeid binnen de kerkenraad en de gemeente. We mogen ervaren dat deze hartelijke verbondenheid wortelt in Gods Woord. Moge de Heere dit tot Zijn eer en tot welzijn van de gemeente tot in lengte van jaren bestendigen.

Op zondag 18 september zal ds. Van Aalst in de ochtenddienst stilstaan bij het jubileum. Op 17 september wordt er voor de gemeente een bijeenkomst gehouden en op 24 september voor genodigden uit de kring van ambtsdragers, familie en vrienden.

Het is onze hartelijke wens en bede dat de Heere onze dominee nog vele jaren wil sparen voor zijn vrouw en (klein)kinderen en dat hij de krachten mag ontvangen om het Woord, dat hem zo zeer dierbaar is, aan jong en oud te mogen blijven prediken. Dat geldt ook voor het werk aan onze Theologische School en als hoofdredacteur van De Saambinder.

Dat zo in het vele ambtelijke werk mag blijken dat de Heere het gebruiken wil tot de verheerlijking van Zijn Naam en tot de uitbreiding van Zijn Koninkrijk.

Kerkenraad Geref. Gemeente
Klaaswaal

■ DOVENDIENST TE GOUDA

Op **17 september** hoopt ds. G. Clements voor te gaan in een aangepaste kerkdienst voor doven en slechthorenden in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente van Gouda, Nieuwe Gouwe Oostzijde 2b. Deze dienst begint om 15.00 uur. Horen den zijn eveneens hartelijk welkom.

■ AFSCHIED DS. D. DE WIT VAN RIJSSEN-WEST

Op woensdag 24 augustus nam ds. D. de Wit, nadat hij ruim zes jaar aan onze gemeente verbonden was, afscheid als predikant van Rijssen-West. Nadat de dominee er op wees dat het bij een afscheid goed is om Gods Woord te horen, bediende hij het Woord uit Psalm 119: 89 en 90a: "O Heere! Uw woord bestaat in der eeuwigheid in de hemelen. Uw getrouwheid is van geslacht tot geslacht." Het thema van de preek was: "Het eeuwige woord Gods" onderverdeeld in: vaststaand in de hemel; voortgaand in de geslachten en vastgemaakt in de harten. De psalmdichter geeft in het "abc" van deze psalm onderwijs in het werk van het genadeleven. Kinderen op school leren eerst letters, daarna woordjes en dan zinnen. Zo wil de Heere ook in het genadeleven stap voor stap werken. In dit deel van de Psalm horen we de psalmdichter roepen: "O, Heere!" Een aanroepen, dat ons iets toont van de onmetelijke afstand van de Heere tot de aarde; de plaats van de zonde en de dood. Na het aanroepen van de Heere gaat de psalmdichter spreken over het woord van de VerbondsJehova. Dat woord bestaat en het staat vast. Al verandert hier veel. Al krijgen Gods knechten een andere plaats, de Heere blijft Dezelfde. Het Woord des Heeren is er van eeuwigheid. Het gaat zelfs aan de schepping vooraf. Dat ziet bovenal op het genadeverbond. Het Woord des Heeren dat hoog bewaard wordt, gaat in getrouwheid van geslacht tot geslacht. In het woordje "getrouwheid" zit het woordje "amen". Wat uit de mond des Heeren komt zal waar en zeker zijn. In de eeuwigheid heeft God reeds gesproken dat er een volk zal zalig worden door de hand van Christus. Gods getrouwheid gaat van geslacht tot geslacht. Dat is reeds begonnen bij Adam, die bevende vluchtte voor de Heere. Zo lang de zon en de maan er zullen zijn, gaat Gods Woord door. De Heere wandelt de mens na en roept: "Wendt u naar Mij tot en wordt behouden."

De Heere wil Zijn Woord vastmaken in de harten. Als de Heere dat doet, krijgt de mens met de eeuwige God te doen; met Zijn Woord en Zijn wet. De Psalmdichter zegt: "Door dezelve hebt Gij mij levend gemaakt." De mens is van nature dood in de zonde en misdaden, maar als de getrouwe VerbondsJehova de dode zondaar opzoekt, gaan we begrijpen met de eeuwige God van doen te hebben. Dan gaan Gods deugden schitteren en kan een mens in al zijn zwartheid en zonden niet voor God verschijnen. Als de mens levend gemaakt wordt, gaat hij Gods wet en Gods deugden beminnen.

Dan wijst Gods wet naar de Middelaar, Die al Gods deugden volmaakt verheerlijkte. Dan wordt Christus een beminlijk Vorst, Wiens schoonheid hoog te loven is. Zo krijgt de naam van Christus vastheid in het hart. Dominees, geslachten komen en gaan. Hier zal niets zijn stand behouden, maar Gods Woord blijft in eeuwigheid. Als dan eenmaal de eeuwigheid aanbreekt zal de Kerk volmaakt zien wat hier op aarde in beginsel bewonderd mocht worden. Dan blijft over: "Gij zijt waardig te ontvangen alle lof, alle dankzegging, alle eer en heerlijkheid tot in der eeuwigheid."

Na de prediking richt de dominee zich met woorden van dank tot de gemeente, de kerkenraad, de koster, het onderwijs en vertegenwoordigers van de burgerlijke gemeente. Daarbij wordt ieder gevraagd persoonlijk te onderzoeken wat de vrucht op de prediking is geweest. De broeders predikanten uit de classis worden hartelijk bedankt voor de broederlijke liefde. Ten slotte richt de dominee zich tot zijn familie, de wederzijdse ouders en tot zijn geliefde echtgenote. Ds. A. Schreuder, predikant van de Gereformeerde Gemeente Rijssen-Zuid, spreekt namens de Particuliere Synode Oost en de Classis Rijssen. Hij wijst er op dat ds. De Wit het Woord niet alleen heeft mogen "zaaien" in de gemeente maar ook tijdens de jongerenavonden. Dat Woord zal niet ledig wederkeren.

Daarna spreekt ds. H. Lassche, predikant van de Hersteld Hervormde Gemeente te Rijssen, namens de plaatselijke kerken. Hij wijst er op dat voorgangers ook voorbijgangers zijn en wenst dat de prediking de uitwerking mag hebben die de Heere behaagt. Ouderling K.H. de Heer dankt de scheidende predikant namens de kerkenraad en de gemeente voor het vele werk door de dominee verricht. Hij vat de prediking van ds. De Wit samen met 2 Tim. 2:11: "Dit is een getrouw woord; want indien wij met Hem gestorven zijn, zo zullen wij ook met Hem leven." Ook richt hij woorden van dank tot mevr. De Wit voor al haar werk in stilte gedaan in de gemeente. Beiden wordt Psalm 102:16 toegezongen. Hierna legt ds. De Wit voor de laatste maal als eigen herder en leraar de zegen op de gemeente.

Kerkenraad Geref. Gemeente
Rijssen-West

■ BEVESTIGING/INTREDE DS. D. DE WIT TE BARNEVELD-CENTRUM

Het was voor de gemeente van Barneveld-Centrum op 31 augustus 2011 een dag van blijdschap en verwondering. Na slechts een vacante periode van 16 maanden mocht op deze dag ds. D. de

Wit uit Rijssen-West als elfde predikant sinds de instituering van de gemeente als predikant van de gemeente bevestigd worden.

De bevestigingsdienst werd geleid door de consulent van de gemeente, ds. B.J. van Boven uit de Valk-Wekerom. Hij bediende het Woord uit Jeremia 1 vers 9 en 10.

Het thema van de preek was:

Jeremia in zijn ambt bevestigd

1° Het teken bij die bevestiging

2° De troost bij die bevestiging

3° De opdracht bij die bevestiging

Het teken bij die bevestiging

De tijd waarin Jeremia preekte was een tijd van verval en afval. Ook onze tijd wordt hierdoor gekenmerkt. Jeremia kon zich echter nooit boven het volk verheffen. Hij komt met de schuld onder het oordeel. In vers 4 en 5 wordt geschetst hoe Jeremia geroepen werd. Hij werd afgezonderd tot profeet. De Heere zegt dat Hij hem gekend en geheiligd heeft. Het is groot als je tot het ambt wordt geroepen, maar het belangrijkste is dat de Heere van ons afweet. Jeremia had bezwaren tegen het ambt en zegt dat hij het niet kan, niet durft, maar ook niet wil. De Heere neemt de bezwaren weg. Hij zegt: "Ik ben met u." Om dat te bevestigen, geeft Hij, de Drie-enige God, een teken. De HEERE steekt Zijn hand uit. Zijn hand is een teken van macht, sterkte, majesteit en kracht. Die hand zet zondaren stil zodat zij de dingen gaan zoeken die waarde hebben. Die hand heeft ook een dienaar nodig. Als een dienaar die hand mag zien hoeft hij zelf niets te doen. De mond wordt aangerogerd. Dit lezen we ook bij de profeet Jesaja. Het zijn lippen om Zijn Woord te verkondigen. De Heere roert de onreine lippen aan om ze te reinigen, te bevestigen en te versterken. De Heere zal de lippen openen. Het kan alleen door de reinigende kracht van het bloed der verzoening. Om in een afhankelijk leven Hem steeds opnieuw nodig te hebben.

De troost bij die bevestiging

De Heere gaat Jeremia apart nemen. Hij zondert af tot de heilige dienst. Hij gaat spreken: "Ik geef Mijn woorden in uw mond". De Heere neemt de mensenvrees, de onwilligheid en onbekwaamheid van Jeremia weg. De Heere gaat Zijn knechten leren dat Hij het geeft als ze het niet kunnen. De Heere zegt tot tweemaal toe: 'zie', dit is om zijn opmerkzaamheid te vergroten. Als de Heere zegt dat Hij het geeft, is het er ook. Dit is een grote, onbegrijpelijke troost. Jeremia moet en mag woorden gaan spreken die de Heere bevolen heeft te spreken. Deze woorden komen uit de eeuwigheid en zijn van een

Drie-enig God. Deze woorden staan in de Bijbel. Het ziet ook op het vleesgeworden Woord die Zichzelf gegeven heeft tot een verzoening voor de zonden van Zijn volk. Deze verzoening is ook nodig over de woorden die de Heere legt in de mond van Zijn dienaren.

De opdracht bij die bevestiging

De Heere geeft Jeremia een opdracht die over de grenzen en over de eeuwen heen gaat. De opdracht die de Heere heeft gegeven mag ook vandaag nog klinken in Nederland en op de Veluwe. Deze boodschap roept echter vijandschap en ergernis op. Het begint met uitrukken. De Heilige Geest gaat overtuigen van zonde, gerechtigheid en oordeel. De wereld verliest dan haar glans. Wat is het groot als dan zo'n afgebroken zondaar gewezen mag worden op het enige Fundament der zaligheid. Het is een mooie taak voor een dienaar des Woords om Hem te mogen verklaren aan niets bezittende zondaren. Hij legt die opdracht op schouders van mensen die het zelf niet weten. Het is een groot wonder als een leraar gebruikt mag worden om Gods volk een stap naderbij te brengen. Na lezing van het formulier klinken de indrukwekkende woorden: "Ja ik, van ganser harte". In een kort persoonlijk woord spreekt ds. Van Boven de bevestigde predikant met hartelijke bewoordingen toe, wijzend op Hem die gezegd heeft: "Ja Ik, van ganser harte".

's Avonds verbond ds. De Wit zich aan de gemeente door de prediking uit psalm 68:11 en 12. Het thema van de preek was:

De weg van Sinaï naar Sion

1° Deze weg zingt van het welbehagen des Heeren

2° Deze weg zingt van het Woord des Heeren

3° Deze weg zingt van de boodschappers des Heeren

Het welbehagen des Heeren

David begeerde dat de ark een rustplaats kreeg. In het 8^e en 9^e vers blikt David terug hoe het volk van Israël is uitgeleid. De Heere ging steeds voorop. De eerste gang is naar de Sinaï. Bij de Sinaï heeft het volk vanwege de majesteitelijke heerlijkheid gebeeft. Zij zijn echter niet verteerd. De Heere bewees Zijn recht, goedheid en heiligheid. Hij heeft over dat volk geblikt. Zijn hoop woonde in dat volk. Het is Zijn welbehagen dat er in dat grote volk nog een erfenis aanwezig was. Hij was dat volk eeuwig voor. Mensen worden alleen behouden vanwege Gods welbehagen. In de wildernis is er leven, omdat God ervoor zorgt. Dat opgezochte volk blijft in zichzelf een ellendig volk met de uitroep: 'O God!'

Het Woord des Heeren

In de tekst wordt gesproken van het spreken des Heeren. Daar gaat het om voor de arme en ellendige zondaar. Het gaat niet om het spreken van een mens, maar om het spreken Gods. Door Woord en Geest gaat er iets gebeuren wat er niet was. De Heere gaat verborgen heilgeheimen openbaren. En dan gaan ze uitzien naar Gods spreken. Hij spreekt niet alleen ontdekkend, maar Hij gaat ook wijzen op de Ark des Verbonds. Er wordt dan een heimwee in de ziel geboren om Zijn spreken te mogen verstaan. Als op de Ark gezien mag worden, komt de heerlijkheid van Christus openbaar.

De boodschappers des Heeren

Bij de intrede in een nieuwe gemeente is de boodschapper slechts één van de vele boodschappers die de Heere wil gebruiken. Hij gebruikt ze om de goede tijding te mogen verkondigen. Die goede tijding wordt bekendgemaakt in de woorden: 'Zie, hier is uw God'. Een zondaar kan de heerlijkheid van Christus gezien hebben, maar toch nameloos arm zijn. Het werk van Christus is noodzakelijk. Het bloed van Christus wordt neergelegd voor de troon van God. In de verkondiging van die boodschap vallen Gods knechten weg. Christus zal Zijn volk Thuis brengen. Zij komen allemaal Thuis en er wordt er niet één gemist. Het is een grote heirschaar van gezaligden die eens eeuwig bij de Heere mogen zijn.

Nadat ds. De Wit zelf nog enkele persoonlijke woorden heeft uitgesproken, wordt hij toegesproken door wethouder A. de Kruif namens de burgerlijke gemeente. Namens de plaatselijke kerken las ouderling D.E. van de Kieft een brief voor, opgesteld door ds. J. Roos, die wegens ziekte niet aanwezig kon zijn. Volgens sprak ds. G. Bredeweg namens de particuliere synode Oost en de classis Barneveld. Ten slotte heette ouderling G. Pater ds. De Wit hartelijk welkom en liet hem staande toezingen psalm 37:2. Hierna legde ds. De Wit voor de eerste maal als eigen herder en leraar de zegen op de gemeente. Hiermee was deze indrukwekkende dag ten einde.

Kerkenraad Geref. Gemeente
Barneveld-Centrum

■ MUTATIE KERKELIJK JAARBOEK 2011

Pag. 181, **gemeente ENSCHEDE.**

Het scribaat en de regeling van preekbeurten worden tijdelijk verzorgd door: J. Arends, Brinkstraat 272, 7541 AM Enschede, tel. 053-432 33 84 of 06-51343329, e-mail: joharends@gmail.com

Een stem uit het verleden

Onder de schaduw Zijner hand heeft Hij Mij bedekt.

Jesaja 49:2

De strijd in het leven van Gods kinderen is vaak zwaar. Zij moeten vaak door diepe wegen.

Maar wat er ook gebeuren mag, de Kerk en het volk worden beveiligd, zelfs in de duistere nacht van verberging en verlating.

Israël heeft dat ondervonden, zowel toen zij in Egypte waren, als later toen zij voor zeventig jaren in Babel in ballingschap zijn geweest vanwege hun zonden. De vijanden hebben niet anders dan hun ondergang gezocht, maar onder de schaduw van Gods hand zijn zij bedekt en bewaard.

Christus heeft als de Borg des Verbonds in de drie-urige duisternis, toen Hij de eeuwige duisternis van Zijn volk doorworsteld heeft, uitgeroepen: 'Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten.' Christus is als Borg in die verlating van God geweest, opdat Hij Zijn volk tot God wederbrengen zou, en opdat zij nimmermeer van Hem verlaten zouden worden.

Gods hand leidt dat volk door bezaaide en onbezaaide wegen. Hij leidt hen door al de stormen en baren, die op de levenszee over hun komen. Hun ontrouw doet Gods trouw nooit teniet. Zij moeten wel gewaar worden dat zij niet goedkoop zondigen. Zij worden vaak bezocht met de roede en bittere tegenheden. Zij moeten vaak in het dorre wonen. Maar de getrouwe Verbondsjehova trekt Zijn hand nooit van hen af.

wijlen ds. W.C. Lamain

BERICHTEN

■ HELPENDE HANDEN

Op **zaterdag 8 oktober** is er een contactdag voor mensen met een lichamelijke handicap in een zaal van de kerk van de Geref. Gemeente te 's-Gravenpolder, Langeweg 61. Aanvang: 10.45 uur. Evangelist J. Krijgsman van Bijbelcentrum *Bij Simon de Looier* hoopt te vertellen over 'Evangelisatie in Amsterdam'. Tevens zal een digitale presentatie verzorgd worden.

Belangstellenden welkom. In verband met broodmaaltijd graag vóór **5 oktober** opgeven via e-mail: lichamelijkehandicap-zwnl@helpendehanden.nl of per telefoon: 0348-489970.

Voor leden van Helpende Handen worden **geen** kosten gerekend.

Voor niet-leden geldt een bijdrage van € 12,50 p.p. (incl. broodmaaltijd; zonder maaltijd: € 7,50). Mocht u zich ter plekke als lid aanmelden dan is deze bijeenkomst alsnog gratis.

■ ZIN-IN +21 BIJeenKOMST

Thema: Steenrijk of straatarm

Welkom op de eerste Zin-in avond na de vakantie! Een avond vol ontmoeting en

gezelligheid met interessante lezingen en workshops over o.a. materialisme, armoedebestrijding en geldbesteding.

Spreekers: prof. J. Polder, C. van Breugel en A.A. Gorter.

Datum: 17 september 2011

Locatie: kerkgebouw Geref. Gemeente Gouda

Aanvang: 19.30 uur (18.30 uur maaltijd)

Informatie: www.jbagg.nl/zin-in

■ VERKOPINGEN

Barneveld

Op **zaterdag 1 oktober** hoopt de vrouwenvereniging Fébe te Barneveld haar najaarsverkoop ten bate van zending en evangelisatie, te houden in het kerkgebouw van Barneveld-Zuid, Ds. E. Franzenlaan 6, De verkoop duurt van 9.30-15.00 uur.

Poortvliet

Najaarsverkoop en rommelmarkt op **zaterdag 17 september** van 10.00-15.00 uur op het terrein tuincentrum Heijboer, Paasdijkweg 16, Poortvliet.

De opbrengst is bestemd voor Wezenzorg in Nigeria (project Deputaatschap Bijzondere Noden).

Rijssen

Op **zaterdag 24 september** is de jaarlijkse verkoopdag in zorgcentrum Huize Maranatha, Diekjansweg 1 te Rijssen. Van de opbrengst van de verkoping wordt de nieuw te bouwen recreatiezaal aangekleed. De verkoping duurt van 10.00 tot 13.00 uur. Ook is de dameskrans van Maranatha aanwezig met een grote stand, waarvan de opbrengst voor de zending is. Voor de kinderen is er een kinderhoek met leuke spellen en een springkussen.

Zwijndrecht

Op **zaterdag 24 september** houdt Woonzorgcentrum Nebo te Zwijndrecht, Hoofdland 1, van 10.00-14.00 uur, zijn jaarlijkse verkoping. Er is ook een stand, waar u informatie kunt krijgen over het wonen in woonzorgcentrum Nebo.

De opbrengst van de verkoping wordt gebruikt voor het aankleden van de zintuigbelevingsruimte op de verpleegafdeling.

■ ZANGAVOND TE WERKENDAM

Zangavond en opening seizoen gehandicaptenclub "Mefiboseth" op **zaterdag 17 september**, aanvang: **19.00 uur**, in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Werkendam, Sigmondstraat 47. M.m.v. mannenkoor 'Door Eendracht Verbonden' uit Werkendam en clubkoor 'Mefiboseth'. Meditatie door ds. L. Blok.

■ JUBILEA VERENIGINGEN EN KOREN TE VLAARDINGEN

Op **zaterdag 17 september**, aanvang: 19.00 uur, wordt een bijeenkomst belegd in de kerk van de Geref. Gemeente te Vlaardingen, Westnieuwland 56, ter gelegenheid van de herdenking van het 100-jarig bestaan van de jeugdvereniging, het 65-jarig bestaan van de vrouwenvereniging en van jubilea van het gemengd koor, het kinderkoor en de -16 verenigingen, uitgaande van de plaatselijke Gereformeerde Gemeente.

■ VOGG AFD. WEST

Op **dinsdag 20 september**, aanvang 19.30 uur, houdt de afd. West van de VOGG een excursie naar het orgel in de Lambertuskerk in Rotterdam-Kralingen aan de beneden Oostzeedijk/hoek Hoflaan. De vaste bespeler van dit orgel, Eric Koevoets, is de gastorganist.

■ KONINKLIJKE ONDERSCHIEDING

Zaterdag 3 september 2011 was voor de heer J. Scheurwater, oud-diaken van onze gemeente, een bijzondere dag. De

burgemeester van Leiderdorp, de heer M. Zonneville, als vertegenwoordiger van Hare Majesteit Koningin Beatrix, kwam langs om de heer J. Scheurwater de versierselen die behoren bij het lidmaatschap in de Orde van Oranje-Nassau op te spelden. Dit als waardering voor de vele onderscheiden werkzaamheden die hij in de achterliggende decennia heeft verricht. Voor het jeugdwerk, de zending en evangelisatie in en buiten de gemeente. Zes jaar heeft hij de gemeente van Leiderdorp gediend in het ambt van diaken. Wij willen dhr. Scheurwater, met

zijn vrouw, van harte feliciteren met deze onderscheiding.

Bij een gelegenheid als deze wordt snel de mens in het middelpunt geplaatst. Toch kon en mocht gelezen worden uit Psalm 100: "Want de HEERE is goed; Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid, en Zijn getrouwheid van geslacht tot geslacht." Die trouw van God te ervaren wensen we broeder Scheurwater van harte toe.

Kerkenraad Geref. Gemeente
Leiderdorp

Mulder; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. G.M. de Leeuw; Ridderkerk-Slikkerveer 19.00 uur stud. C. van Ruitenburg; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. P. Melis; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. A. Schreuder; Rilland-Bath 9.30 en 18.30 uur ds. G. Hoogerland; Rotterdam-Alexanderpolder 15.30 uur ds. W. Harinck; Rotterdam-Centrum 10.00 uur ds. M.J. van Gelder; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 uur ds. G. Beens en 14.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Rotterdam-Zuidwijk 16.30 uur ds. H. Paul; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. A. Verschuure; Sint Annaland 14.30 uur ds. E. Bakker; Sint Philipsland 14.30 uur ds. S. Maljaars; Sliedrecht (Middeldiepstraat 31) 12.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Soest 9.30 en 16.00 uur stud. A.T. Huijser; Sprang-Capelle 19.00 uur ds. L. Blok; Terneuzen 15.30 uur ds. D.W. Tuinier; Terwolde- De Vecht (in de Jacobus Fruytier scholengemeenschap te Apeldoorn) 9.30 en 14.30 uur ds. K. Boeder; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. B. Labee; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. G. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. J. van Belzen; Utrecht 10.00 en 16.30 uur ds. A.J. de Waard; Veenendaal 15.30 uur ds. A. Verschuure; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Waarde 18.30 uur ds. C.J. Meeuse; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. M. Mondria; Wageningen 10.00 uur ds. A.A. Brugge en 15.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 9.30 en 14.30 uur ds. G. Heijkamp en 18.30 uur ds. G.J.N. Moens; Westzaan 18.45 uur ds. R. Kattenberg; Wierden 9.30 en 18.30 uur stud. S.W. Janse; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. J.W. Verweij; Zwijndrecht 15.00 uur ds. M.J. van Gelder; Zwolle 9.30 en 19.00 uur ds. G. Pater.

KERKDIENSTEN

■ ZONDAG 18 SEPTEMBER 2011

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. D.W. Tuinier; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; Amsterdam-Noord 16.30 uur ds. J. Driessen; Andijk 10.00 en 15.30 uur ds. C.A. van Dieren; Apeldoorn 17.00 uur ds. J. Karels; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. L. Terlouw; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. D. de Wit; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. G. Bredeweg; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. J.M. Kleppe; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Berkenwoude 19.00 uur ds. G. Clements; Bodegraven 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Borssele 9.30 en 14.00 uur ds. E. Hakvoort; Boskoop 9.30 uur ds. H. Paul en 15.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Breda 15.00 uur ds. W.J. Karels; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. W. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. A. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Delft 10.00 en 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Den Helder 10.00 uur ds. J. Driessen; Deventer 17.00 uur ds. K. Boeder; Dinteloord 14.30 uur ds. J. Schipper; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. J. Schipper; Dordrecht 14.30 uur ds. M. Karens; Ede (Verl. Maanderweg 33) 12.15 en 19.00 uur ds. A.A. Brugge; Emmeloord 18.00 uur ds. J.S. van der Net; Enschede 15.00 uur ds. A. Schreuder; Enter 9.30 uur ds. J. Karels en 15.00 uur stud. S.W. Janse; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. C. Hogchem; Goes 9.00 en 15.00 uur leesdienst; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. G. Clements; Goudswaard 10.00 en 18.00 uur ds. A. Vermeij; 's-Gravenhage 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; 's-Gravenzande 9.30 en 15.30 uur ds. J. van Rijswijk; Groningen 19.00 uur ds. M. Golverdingen; Hardinx-

veld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. M. Joosse; Herkingen 18.00 uur ds. C. Harinck; Hilversum 18.30 uur stud. A.T. Huijser; Hoogeveen 15.30 uur ds. G. Pater; Hoogvliet 10.00 en 16.00 uur ds. C. Neele; Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. J.S. van der Net; Kamperland 16.30 uur ds. C. van Krimpen; Kapelle-Biezeling (in Sionkerk te Goes) 11.30 en 18.00 uur leesdienst; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kortgene 18.30 uur ds. E. Hakvoort; Krabbendijke 14.00 uur ds. J.W. Verweij; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. P. Mulder; Leerdam 18.00 uur ds. M.J. van Gelder; Lelystad 9.30 en 16.00 uur ds. R. Kattenberg; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. R. Boogaard; Marknesse 19.00 uur ds. A. Schot; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. G.J.N. Moens; Melissant 10.00 uur ds. C. Harinck; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. J.J. Tanis; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. S. Maljaars; Mijdrecht 15.00 uur ds. G. van Manen; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Naaldwijk 9.30 en 16.00 uur stud. C. van Ruitenburg; Nieuwdorp 9.30 en 14.00 uur ds. C. van Krimpen; Nieuwerkerk 15.00 uur stud. J. van Laar; Nieuwer ter Aa 10.00 en 16.00 uur stud. P.G. Heijkamp; Nieuwe-Tonghe 10.00 en 18.00 uur ds. A.J. Gunst; Nisse 14.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. A. Schot; Oosterland 10.00 en 18.30 uur stud. J. van Laar; Oostkapelle 9.30 en 14.30 uur kand. R.A.M. Visser; Opperdoes 19.00 uur ds. C.A. van Dieren; Ouddorp 9.30 en 18.30 uur ds. P. Blok; Poederoijen 14.30 uur ds. B. Labee; Poortugaal 9.30 en 16.30 uur ds. J. Mijnders; Poortvliet 10.00 en 18.30 uur ds. E. Bakker; Puttershoek 19.00 uur ds. P. Mulder; Rhenen 10.00 en 18.00 uur ds. F.

■ DINSDAG 20 SEPTEMBER 2011

Amersfoort 19.30 uur ds. W. Visscher; Andijk 19.30 uur ds. K. Boeder; Borssele 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Brakel 19.30 uur ds. M. Karens; Drachten 19.30 uur ds. A. Verschuure; Goudswaard 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Herkingen 19.30 uur ds. L. Blok; Lisse 19.45 uur ds. M. Joosse; Naaldwijk 19.45 uur ds. B. Labee; Ooltgensplaat 19.30 uur ds. E. Bakker; Oude-Tonghe 19.30 uur ds. G. Pater; Rotterdam-Centrum 19.45 uur ds. P. Melis; Tholen 19.30 uur stud. S.W. Janse; Urk 19.30 uur ds. J. van Belzen; Yerseke 19.30 uur ds. B.J. van Boven.

■ WOENSDAG 21 SEPTEMBER 2011

Aalburg 19.30 uur ds. W. Visscher; Amsterdam-Noord 19.30 uur ds. W. Harinck; De Valk-Wekerom 19.30 uur ds. B.J. van Boven; Gorinchem 19.30 uur ds. P. Blok; Hoofddorp 19.45 uur ds. J.W. Verweij; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. J.S. van der Net; Mijdrecht 19.30 uur ds. J.J. van Ecke-

veld; Nieuwer ter Aa 19.45 uur ds. G. van Manen; Nieuwe-Tonge 19.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Ooltgensplaat 19.30 uur ds. A.J. Gunst; Oudemirdum 19.30 uur ds. C. Hogchem; Poederrijden 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. A. Schreuder; Sprang-Capelle 19.30 uur ds. E. Bakker; Stolwijk 19.30 uur ds. G. Beens; Terneuzen 14.30 uur (bevest. kand. R.A.M. Visser) ds. A. Moerkerken en 19.00 uur (intrededienst) ds. R.A.M. Visser; Veen 19.30 uur stud. A.T. Huijser; Veenendaal 19.30 uur ds. G. Pater; Vlaardingen 19.30 uur ds. G. Hoogerland.

■ DONDERDAG 22 SEPTEMBER 2011

Apeldoorn 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Boskoop 19.30 uur ds. J.S. van der Net; Dinteloord 19.30 uur ds. L. Terlouw; Kampen 19.30 uur ds. A. Vermeij; Kamperland 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Leerdam 19.30 uur ds. B.J. van Boven; Opheusden 19.30 uur ds. G. Bredeweg; Ouddorp 19.30 uur ds. M. Karens; Ridderkerk 19.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Ridderkerk-Slikkerveer

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

- DIVERSE BLOKFLUITEN
 - MUZIEKSTANDAARDS
 - ROEMEENSE PANFLUITEN
- R. MULDER - STAPHORST
06 12 610 628 B.G.G. 0522 253944
**WWW.MULDERMUZIEK
INSTRUMENTEN.NL**

Reformatiorische Psychologenpraktijk Nederland

Identiteitsbewust, Persoonlijk, Vertrouwelijk, Doelgericht

Wij bieden identiteit bewuste hulp aan **kinderen, jongeren** en **volwassenen** met o.a.:

- Relatieproblemen
- Opvoedingsvragen
- Gedragsproblemen
- Traumatische ervaring(en)
- Gezinsproblemen
- Persoonlijke problematiek (zoals Depressie, Angst, Identiteitsvragen)
- Arbeidsproblemen
- Autisme Spectrum Stoornis

Tevens bieden wij hulp bij PGB aanvragen en verlengen

Voor meer informatie of aanmelding:

078 - 69 32 808

Adres: Plantageweg 5, 2951 GN Alblasterdam
info@rpnederland.nl www.rpnederland.nl

Begrafenisonderneming STAM
Molenstraat 153, 2961 AK Kinderdijk
Tel. 078 6919005 - **Geen crematies** -

19.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Scheveningen 19.30 uur stud. C. van Ruitenburch; Tricht-Geldermalsen 19.45 uur ds. M.J. van Gelder; Veenendaal 14.45 uur ds. G. Bredeweg; Zwijndrecht 19.30 uur ds. E. Hakvoort.

■ VRIJDAG 23 SEPTEMBER 2011

Goes 14.00 uur ds. J.J. Tanis; Kootwijkerbroek 14.00 uur ds. G. Beens; Scherpenzeel 14.00 uur ds. A. Verschuure; Tricht-Geldermalsen 14.15 uur ds. B. Labee; Veen 18.15 uur ds. P. Melis.

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 18 SEPTEMBER 2011

Alkmaar ('t Wuiver 2a, Oudorp) 10.00 en 16.30 uur evang. S. de Visser; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 l) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 16.00 uur evang. G. Baan; Merkssem (Oude Bareellei 64) 10.00 en 17.00 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

ADVERTENTIES

*Zalig zijn zij die geroepen zijn tot het
avondmaal van de bruiloft des Lams.*

Openbaring 19:9

Met ontroering ontvingen wij het bericht van het overlijden van onze oud-ambtsbroeder, de heer

Cornelis Kieviet

In de ouderdom van 91 jaar. Hij heeft met grote toewijding en liefde de gemeente 30 jaar als ouderling mogen dienen. De Heere gedenke zijn vrouw en kinderen, klein- en achterkleinkinderen met Zijn troost en ondersteuning.

Namens de Gereformeerde
Gemeente te Herkingen: Voorzitter P. van der Veer
Scriba W.M. van der Veer.

Herkingen, 6 september 2011

JAKOB HEB IK LIEFGEHAD

Zojuist is een nieuwe uitgave Ds. A. Schot verschenen met als titel Jakob heb ik liefgehad. Het omvangrijke boek bevat zeventien overdenkingen over het leven van Jakob. Het leven van Jakob is nog steeds tot onderwijs voor hen die niet weten hoe zij de zegen kunnen verkrijgen. De overdenkingen zijn bijzonder leerzaam om persoonlijk te lezen, maar ook heel geschikt om te worden gebruikt in de leesdiensten.

Indien u het boek bij onderstaand adres bestelt, wordt een belangrijk deel van de verkoopprijs bestemd ter ondersteuning van onze zusterscholen in Canada en Noord-Amerika.

De prijs van het boek is slechts € 17,90 (excl. verzendkosten)

U kunt het boek bestellen bij:

M. van Klompenburg, Onder de Bos 101, 8077 TE Hulshorst.

Tel.0341-251825, b.g.g. 0341-250539 e-mail: mvanklompenburg@kliksafe.nl

Tel. (010) 458 31 12

Dag en nacht bereikbaar Overal te ontbieden

D.W. Schipper 010-450 66 26
Capelle a/d IJssel
J. Kooijman 0182-58 39 32
Gouda

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Te huur **De Klomp-Veenendaal** kort bij het station 2 woonkamers en 2 slaapkamers met gebruik van keuken, wc en douche.

Vanaf september.

Voor verpleegster, schooljuffrouw of studente.

Tel. 0318-574570 of 06-23123006

GEREFORMEERDE GEMEENTE RIDDERKERK

Wegens pensionering van de huidige koster,
zoekt de kerkenraad een kandidaat voor de functie van

Koster

De gemeente bezit een kerkgebouw van ruim 1200 zitplaatsen,
met een zalencomplex en op loop-afstand een pastorie.

De functie heeft onder andere de volgende inhoud:

- zorg voor de goede gang van zaken rond de eredienst;
- in gereedheid brengen van ruimten voor de catechisaties, verenigingen, vergaderingen, huwelijken, begrafenissen en andere kerkelijke activiteiten;
- toezicht op het ordelijk verloop van al deze bijeenkomsten;
- het beheren van alle gebouwen;
- het schoonhouden van de kerk, de zalen en het daarbij behorende terrein;
- volledig onderhoud van de tuin rond de kerk en de pastorie;
- het uitvoeren van eenvoudig technisch/bouwkundig onderhoud aan de gebouwen;
- het beheer en het bedienen van de technische installaties;
- het verstrekken van consumpties tijdens vergaderingen en bijeenkomsten;
- het verrichten van alle voorkomende werkzaamheden die tot een goed kosterschap kunnen gerekend worden;

Wij verwachten van gegadigden dat:

- zij belijdend lid van de Gereformeerde Gemeenten zijn;
- zij liefde voor kerkwerk hebben;
- zij goede contactuele eigenschappen en een representatieve en een dienstverlenende instelling bezitten;
- zij grote mate van flexibiliteit met betrekking tot de indeling van werktijd en organisatie van activiteiten bezitten;
- zij bereid zijn in de omgeving van de kerk te wonen.

Wij bieden:

- een volledig en vast dienstverband;
- een salaris in overeenstemming met de inhoud van de functie;
- hulp bij het verkrijgen van huisvesting;

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met de kerkmeester,
de heer J. Stok, tel. 0180-424942.

Uw schriftelijke sollicitatie met volledig curriculum vitae alsmede opgave van kerkelijke en zakelijke referenties kunt u, binnen drie weken na het verschijnen van dit blad, richten aan de scriba van de kerkenraad, de heer F.J. Wiersma, Prunuslaan 51, 2982 CS Ridderkerk.

HARKES *Persoonlijke zorg voor uw begrafenissen*
Begrafenissen

Telefoon (0172) 21 21 22
Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop
Wij verzorgen alleen begrafenissen
Dag en nacht bereikbaar – overal te ontbieden

J. Beukelman
Vervolgstoffen € 89,-
A. Comrie
Verzameling van leerredenen € 35,-

Met de hand gebonden:

P. v. d. Hagen
Verzameling van leerredenen 72 preken € 78,-

H. de Frein
Een strijdende heilige € 58,-

Meer titels: www.deoudewijn.nl
Alles nieuwe druk, niet hertaald

Te bestellen bij:
Uitgeverij De Oude Wijn
e-mail: info@deoudewijn.nl
Tel. 033 286 5548
Boven € 30,- geen portokosten

BOEKEN EN MUZIEK
VAN DER BOOM
Voorstraat 41 - 3245 BG Sommelsdijk
Tel. (0187) 48 26 14 - Fax (0187) 48 45 20

Voor al uw trouwteksten,
in hout uitgesneden

Hofstraat 3 Tel. 0418-551383
5317 JM Nederhemert 06-25110405

Ook kunnen wij Bijbelse taferelen
voor u verzorgen

www.houtsnijwerk.nl

Geniet van de herfstkleuren!

Ruime vakantiewoning met uniek
uitzicht op loopafst. van bos en
hei. Herfstvakantie (21-28 okt) nog
vrij. www.veluws-vakantiehuis.nl
Tel. 0577-407319

Sauerland te huur gezellige vrijst.
6 pers. vakantiebungalow aan de
Hennesee met prachtig uitzicht.
In herfstvakantie nog vrij.
Tel. 0547-381935 / 06-42690982

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ
Horssen bv

Dorpsstraat 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 - info@van-horssen.com
www.van-horssen.com

Het juiste adres voor:

Bijbels, Theologische boeken, Leesboeken
voor jong en oud, Voordeelboeken,
Tweedehands, CD's en bladmuziek.

Een stijlvolle collectie

ambtskleding

den Engelsman & van Driel

Voorstraat 15 - Sint-Annaland - Tel. (0166) 65 24 90
maandagmorgen gesloten, vrijdagavond koopavond

www.denengelsmanenvandriel.nl

Meer dan 1.000 soorten tegels in onze showroom!

Altijd vele aanbiedingen online!

- Professioneel advies
- Vakkundig gelegd
- Scherpe prijzen
- Wandtegels
- Vloerverwarming

KROON
VLOEREN IN STEEN

Energieweg 8c, Meerkerk | tel. 0183-354225 | www.kroonvloereninsteen.nl

Voor een zorgzame begeleiding

KOSTER
Begrafenisonderneming

Barneveld,
Scherpenzeel e.o.
A. Koster
Telefoon: 033 277 0555

Kantoor: Stationsweg 411
3925 CD Scherpenzeel
Centraal nummer (24 uur):
033 277 0555

Een paar dagen naar Texel?
Chalets en bungalows vanaf nu
v.a. € 189,- Er is ook nog ruimte
tijdens de herfstvakantie.
Bel 0222 318906 of kijk op
"deverrassing.nl"

ALLE NIEUWE TITELS
WWW.DEROOBOEKEN.NL

PH Haastrecht Oudewater Montfoort
0348-558000 of 06-42504158
www.phhaastrecht.nl

Psychologische Hulpverlening
Eerstelijnspsychologen werkend in Haastrecht (ZH), Oudewater (U), Montfoort (U), nu ook werkend vanuit Gouda (ZH)! Psychologische Hulpverlening volgens het getrapte zorgmodel: zo kort als mogelijk, zo lang als nodig. Een aantal van onze psychologen werkt op verzoek vanuit een Christelijke achtergrond. Voor oudere volwassenen, volwassenen, jongvolwassenen en kinderen met emotionele problemen van alle aard. Belt u ons gerust op, of kijk op onze website www.phhaastrecht.nl

Teksten schrijven
Redigeren columns
vertalen

DE KUNST VAN HET SCHRIJVEN
VOOR AL UW TEKSTEN

THE ART OF TRANSLATION
PROFESSENELE VERTALINGEN

CHRISTINA STRAAT 45
3921 BS ELST (UTR)

WWW.BRAND-SCHOUTEN.NL BRAND & SCHOUTEN

Heerlijk een weekje er tussenuit?
Wij hebben een ruime, sfeervolle
vakantiewoning die beschikbaar
is vanaf september. Ook heel
geschikt voor bijv. 2 echtparen.
www.boerderijvakantiezeeland.nl
Tel: 0113-302209

*Orgelmakerij
Boogaard*

Gravenstraat 4
7461 TN RIJSEN
Telefoon 0548-521637
Telefax 0548-544904

Nieuwbouw-Restauratie-Stem- en onderhoudswerk.

(Tele)communicatie Netwerken Beveiliging Audio

Lagarde

Voor een klinkend resultaat!

Dorpsstraat 102 • 3881 BE Putten • (0341) 37 57 57 • www.lagarde.nl

De Saambinder
Kerkelijk weekblad van de
Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur:
ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken
ter recensie aan:

ds. G.J. van Aalst,
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur: ds. C. Neele

Meditaties aan:

ds. C. Neele,
Egge 28, 3171 DE Poortugaal,
tel. 010-5017707
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk)
en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd:

Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór
de datum van verschijning van De Saam-
binder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten
en beroepingswerk aan:

Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:

Drukkerij Verloop,
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
tel. 078-6912899, fax 078-6919536
e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen **uiterlijk**
donderdag vóór de week van
verschijning aangeleverd te zijn.
Rouwadvertenties **uiterlijk**
maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 0,95 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
abbonementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 12,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 24,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 115,-; USA \$ 115,-.

Correspondentieadres
Noord-Amerika:

Mr. A.M. Berman, P.O. Box 20188,
St. Catharines, ON L2M 7W7, Canada
e-mail: purlin@sympatico.ca

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijk-
heid betreffende de inhoud van de advertenties
en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

PSYCHOLOGENPRAKTIJK BROUWER

hulpverlening aan kinderen,
jongeren en volwassenen

RIDDERKERK
Verlengde Kerkweg 11

BARNEVELD
Wilhelminastraat 14

METEREN (GELDERMALSEN)
Dorpsstraat 18

Bel voor informatie of aanmelding:
0180 - 42 69 55
of kijk op www.psychbrouwer.nl

Begrafenisverzorging Kamsteeg

Waar ú ook woont, wij zijn dag en nacht bereikbaar
Wij verzorgen alleen begrafenissen

0183 - 44 94 94

Hoofdgraaf 5 - 4281 NM Andel
www.begrafenisverzorgingkamsteeg.nl

Voor Werkendam: A.L. Bor, tel. 0183-512859

Een respect- en stijlvolle
uitvaart is onze zorg

Orgelcentrum HET BINNENVELD
In- en verkoop van klassieke orgels

JOHANNUS

DOMUS

UNICO

VIVACE

CONTENT

Onze showroom is geopend op afspraak.

Wim en Jenny Achterstraat
Friesesteeg 56
3911 VR Rhenen
telefoon 0317 - 61 20 10

www.orgelcentrum.nl

*Voor een waardige en
stijlbolle verzorging
van begrafenissen*

met aandacht voor uw persoonlijke wensen.
In alle rust, vertrouwelijk en met bescheidenheid.

Wij verzorgen alléén begrafenissen door het gehele
land en zijn dag en nacht persoonlijk bereikbaar.

• H. de Jongh • P.H. van der Leer • D.D.E. Melieste.

Begrafenisonderneming de Jongh

Hardinxveld-Giessendam T (0184) 611 154
Waardenburg T (0418) 652 039
Werkendam T (0183) 701 017

www.begrafenisondernemingdejongh.nl

begrafenisverzorging Den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam,
Gouda, Den Haag en omstreken.

Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst
uitvaartcentrum of thuis met koeling.

Geen crematies.

T. den Hollander
P.N. den Hollander

Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen

Tel. 010 - 4600509

www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

PSYCHOSOCIALE ZORG
VERPLEGING
PERSOONLIJKE VERZORGING
PALLIATIEVE ZORG
MANTELZORGONDERSTEUNING
HULP BIJ HET HUISHOUDEN

Zorglijn: (010) 264 07 77
www.agathos-thuiszorg.nl

Agathos THUISZORG ZORG DIE BIJ Ú PAST.

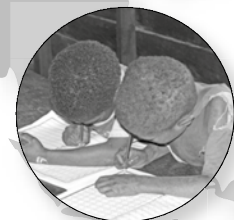
Handen van de kerk wereldwijd

**Dominicaanse
Republiek**
Gezondheidszorg

Darfur
Noodhulp

Papua
Alfabetisering

Peru
Aandacht en liefde
voor straatkinderen

Zuid-Afrika
Strijd tegen HIV / Aids

Help mee!

- Steun ons werk met een gift
- Nodig ons uit voor een gemeenteavond of op vereniging

HANDEN VAN DE KERK
**Bijzondere
Noden**

GIRO 307447 Woerden

DEPUTAATSCHAP TOT HULPVERLENING IN BIJZONDERE NODEN VAN DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN
Houttuinlaan 7 • 3447 GM Woerden • T 0348 48 99 10 • E bijzonderenoden@cbgg.nl • I www.bijzonderenoden.nl